

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземних мов

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

Кафедра індосвропейських мов

***“Сучасні проблеми германського та романського
мовознавства”***

Матеріали

***третьої Всеукраїнської науково-практичної
заочної конференції***

Рівне

2015

ББК 81.0
С 91
УДК 81

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції, 23-24 квітня 2015 року, Рівне. – 263, [2]с.

До збірника увійшли матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції “Сучасні проблеми германського та романського мовознавства”, присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступники головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри індоевропейських мов (Національний університет “Острозька академія”);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 28.03.2015 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

- Личность, речь и юридическая практика. – Ростов-н/Д., 2003. – № 6. – С. 94–100.
14. Остин Дж. Слово как действие / Дж. Остин // Новое в зарубежной лингвистике / сост. : И. М. Кобозева, В. З. Демьянков. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 17 : Теория речевых актов. – С. 27–129.
 15. Падучева Е. В. Семантические исследования (Семантика времени и вида в русском языке. Семантика нарратива) / Е. В. Падучева. – М. : Школа “Языки русской культуры”, 1996. – 464 с.
 16. Панасюк А. Ю. А что у него в подсознании? 12 уроков по психотехнологии проникновения в подсознание собеседника / А. Ю. Панасюк. – М. : Дело, 1999. – 230 с.
 17. Рудяков А. Н. Язык, или Почему люди говорят (опыт функционального определения естественного языка) / А. Н. Рудяков. – К. : Грамота, 2004. – 224 с.
 18. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов / Дж. Р. Серль // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 17 : Теория речевых актов. – С. 170–194.
 19. Стернин И. А. Фактор адресата в речевом воздействии / И. А. Стернин // Вестник ВГУ. Серия: Филология. Журналистика. – 2004. – № 1. – С. 171–178.
 20. Тарасов Е. Ф. Методологические и теоретические проблемы речевого воздействия : / Е. Ф. Тарасов // Оптимизация речевого воздействия. – М. : Наука, 1990. – С. 5–18.

І. М. Самборська

м. Рівне

ИЗУЧЕНИЕ СЕМАНТИКИ СЛОВА: КОГНИТИВНО- ПРАГМАТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Характерной особенностью современных лингвистических исследований является приоритетное изучение языка в его

функционировании, в том его состоянии, которое находит отражение в понятиях «речевая деятельность», «вербальная коммуникация», или просто «деятельность».

Преимущества деятельностного подхода к языку усматривается в том, что в его рамках возможно исследовать и научно описать способности и сущностные свойства человека, включая его способность к речевой деятельности, вследствие чего в современной науке наблюдается объединение и развитие на одной методологической основе некоторых направлений лингвистики, в частности лингвогносеологии, социолингвистики, психолингвистики, когнитивной лингвистики, прагматики, лингвокультурологии и др. Такой переход от лингвистики «имманентной» с ее установкой рассматривать язык «в самом себе и для себя» к лингвистике антропологической предполагает объединение в единой онтологии теории языка и теории человека.

В процессе своей жизнедеятельности для выражения мыслей человек прибегает к использованию различных языковых средств, что предусматривает необходимость изучения номинативного аспекта речевой деятельности, так как акты «называния» неразрывно связаны с процессами познания реальной действительности. Словообразование как раздел языкознания, изучающий производные слова и развивающийся сегодня в ономасиологическом (Г.В. Колшанский, В.Г. Гак, Б.А. Серебренников, В. Матезиус, В.Н. Телия, А.А. Уфимцева, Э.С. Азнаурова, Н.Д. Арутюнова, Л.С. Ковтун,) и когнитивном (Дж. Лакофф, Н. Хомский, Л. Тэлми, У. Крофт, Е.С. Кубрякова, Л.Г. Лузина, В.А. Маслова и др.) аспектах, и является тем звеном в языковой системе, которое «ответственно за формирование обозначений элементов внешнего и внутреннего опыта человека» [3, 123].

В свете деятельностного, когнитивно-прагматического подхода к языку все больше внимания уделяется лингвистами не только актам порождения речи, но и проблеме восприятия и осмысления содержания языковых единиц носителями языка, тех механизмов, которые способствуют более полному

раскрытию семантики наименования, так как в актах восприятия наиболее непосредственно проявляются речевые навыки индивида, преломляемые через его разносторонний опыт социально обусловленного отражения окружающего мира. Именно поэтому возникает настоятельная необходимость обращения к категории внутренней формы, раскрывающей взаимосвязь формы и содержания языкового знака и выступающей в качестве динамического компонента смысловой структуры наименования.

Как известно, понятие внутренней формы (ВФ) было введено в лингвистику В. фон Гумбольдтом как внутренняя форма языка (*innere Sprachform*), под которой ученый понимал особенности миропонимания той или иной нации [1, 304].

В концепции А.А. Потебни ВФ становится одной из ведущих семантических характеристик слова и выступает как универсальный способ генезиса слова через тот или иной конкретный (в современной терминологии – мотивирующий) признак, и как «средство создания мысли» она: «а) объединяет чувственный образ и б) условливает его сознание» [4, 153-154], т.е. выполняет роль посредника между означаемым и означающим, языковым знаком и его объектом. А.А. Потебня, усматривая в категории ВФ психологическую сущность – представление, вызывающее соответствующий образ, определял ее как динамическое явление, т.е. то, что лежит в основе сходства нового и старого понятия и что позволяет воспринимать и то и другое по закону ассоциации. Поэтому, по мнению ученого, ВФ слова как средство апперцепции обладает большой воздействующей силой и способностью возбуждать у носителя языка разнообразное содержание, она важна не только для формирования слова, порождения наименования, но и для его функционирования.

Таким образом, ВФ языковых единиц представляет собой результат когнитивной деятельности человека, креативной по своей сути, ибо основывается на образности мышления. Рассматривая ВФ слова в когнитивном аспекте, можно говорить о ее двойственной природе: с одной

стороны, как репрезентанта определенного когнитивного содержания, с другой – как когниции, которая стоит за неким образом.

В связи с этим при восприятии языкового знака субъект речи одновременно учитывает целый комплекс увязываемой со словом информации, основываясь на языковых знаниях (знаниях грамматики и словаря, семантики языковых единиц и правил их употребления) и энциклопедических (неязыковых, полученных в результате предметно-познавательной деятельности), или фоновых знаниях. Поэтому для глубокого и всестороннего исследования семантики языковых знаков необходим комплексный подход, требующий привлечения к объяснению языковых явлений данных других наук, в частности психологии и психолингвистики, ибо, как понимают сами лингвисты, «лингвистика себя описывает, но объяснить себя она не может» [2, 57]. Отсюда преимущества психолингвистического подхода, так как: а) психолингвистические методики обращены непосредственно к носителю языка, к его интуиции, б) они выявляют отношение субъекта речи к коннотативным аспектам семантики языкового знака, в) способствуют раскрытию имплицитных значений, реально существующих в сознании носителей языка. Кроме того, в настоящее время все чаще признается, что лингвистический анализ не может исключить или заменить психолингвистический подход, потому что его методики обеспечивают повторяемость, воспроизводимость условий использования языковых единиц, что затруднено при пассивно-наблюдательном изучении содержательной стороны языка.

В результатах психолингвистических экспериментов фиксируется сложный, пересекающийся во всех направлениях комплекс когнитивно-дискурсивных связей лексических единиц. Экспериментальные данные «дают пищу» для осмысления когнитивно-прагматических свойств лексического значения слова, его связей с менталитетом народа и его духовной культурой. С другой стороны, данные психолингвистических экспериментов позволяют выделять элементы семантической структуры

слова не интуитивно, а путём экспериментально подтверждённых ранее сформированных предположений, поскольку в результатах таких экспериментов отражаются также и когнитивные аспекты семантики слова: денотативный, сигнификативный и коннотативно-прагматический.

В связи с этим представляется интересным психолингвистический план осмысления внутренней формы как компонента содержательной стороны языковых единиц, так как, попадая в актах коммуникации в позицию актуализации, она приобретает определенную семантическую и прагматическую значимость, способствует раскрытию смыслового содержания слова, ориентируя на денотат и «подсказывая» главное в семантике, не претендуя, однако, на раскрытие всего значения языкового знака. Это обуславливает важность и необходимость исследования прогностических особенностей внутренней формы, обоснование ее регулирующей роли в семантической структуре наименования, тем более что, по мнению ученых, «новый научный поиск в этом направлении мог бы быть плодотворным» [5, 191].

ЛИТЕРАТУРА

1. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт. – М.: Прогресс, 1984. – 400 с.
2. Залевская А.А. Психолингвистические исследования / А.А.Залевская. – М.: Гнозис, 2005. – 543 с.
3. Кубрякова Е.С. В поисках сущности языка. Когнитивные исследования / Е. С. Кубрякова./ Ин-т языкознания РАН. – М.: Знак, 2012. – 208 с.
4. Потебня А.А. Мысль и язык / А.А.Потебня. – К.: СИНТО, 1993. – 192 с.
5. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В.Н. Телия – М.: Языки русской культуры, 1996. – 288с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Бігунова С. А., Зубілевич М. І. The Non-Verbal and Verbal Components of Etiquette in Virtual Communication	6
Білоус Т. М. Процеси оптимізації міжкультурної комунікації як особливої форми соціальної взаємодії в контексті сучасного діалогу культур	13
Войтенко І. Г. Мовленнєво-етикетний стереотип у англomовному політичному та економічному дискурсі	17
Воробйова Л. М. Семантика слова: психолінгвістичний аспект	23
Ногачевська І. О. Проблема мовної особистості у контексті творчої діяльності	31
Романюк С. К. Мовленнєвий вплив як прагмалінгвістична проблема.....	37
Самборська І. М. Изучение семантики слова: когнитивно-прагматический аспект.....	44

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Бігунов Д. О. Конфлікт у художньому дискурсі	49
Валько О. В. Тлумачення терміну “емфаза” у мовознавчих студіях	53
Верьовкіна О. Є. Коментар автора в оповіданнях Р.Дала.....	57
Вєтрова І. М. Лексико-семантичне поле “рух” в англійській та українській мовах.....	63
Вовчук Н. І. Коннотативність поетических новообразований.....	67
Воробйова І. А. Способи утворення оказіональних антропонімів у романах Террі Пратчетта.....	72
Дзюман І. І. Проблема системного вивчення ідіоматичних виразів.....	78
Івашкевич Е. Е. Особливості перекладу О.Логвиненком роману Дж.Д.Селінджера із використанням стратегії «суто авторський переклад».....	82

Касаткіна-Кубишкіна О. В.

До питання структурно-семантичних та граматичних особливостей фразеологічних одиниць з колірним компонентом..... 88

Корженевська О. В.

Комунікативно-прагматичні аспекти вивчення юридичних текстів..... 92

Мороз Л. В., Кисляк О. В.

Значення творчості Романа Бжеського для розвитку сучасного історичного процесу в Україні 99

Мороз Л. В., Шкода Н. В.

Сюжетно – композиційні новації – провідний чинник жанрового розвитку художніх життєписів..... 103

Приходько В. Б.

Інтертекстуальність та переклад 107

Сербіна Т. Г.

Народна афористика в газеті як елемент мовної гри 111

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Антоненко Н. Є.

Listening: Problems and Solutions 118

Антюхова Н. І.

До проблеми становлення творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов 124

Богачик М. С.

Системотвірні чинники процесу засвоєння англійських комп'ютерних неологізмів студентами педагогічного університету 140

Бойко Н. Г.

Використання пісенного матеріалу у формуванні комунікативної компетенції школярів на уроках іноземної мови..... 144

Джава Н. А.

Gruppenlesen mit vier Strategien – reziprokes Lernen und Lehren 151

Зубілевич М. І., Бігунова С. А.

Природа виникнення та класифікація порушень граматичної правильності англійської писемної комунікації 154

Кіндрат Н. П.

Використання можливостей інтернету при дистанційному навчанні..... 158

Кочубей О. С.

Запровадження компетентнісного підходу у підготовці фахівців з вищою освітою..... 165

Моргачова І. В.

До проблеми становлення професійної компетентності майбутніх юристів..... 174

Мороз Л. В.

Polemik: Bildung gegen Ausbildung..... 180

Мороз Л. В., Новосад Н. І.	
Die Stunde der Individualität in der Pädagogik.....	186
Мороз Л. М.	
Педагогічна інтерпретація філософії виховання німецькими просвітниками.....	190
Перішко І. В.	
Аспекти необхідності підготовки майбутніх маркетологів до іншомовного спілкування для туристичної діяльності.....	193
Трофімчук В. М., Дуброва А. С.	
Раціональне використання рідної мови під час навчання іноземної.....	197
Федоришин О. П.	
Формування позитивної мотивації до вивчення іноземної мови на початковому етапі.....	200

СЕКЦІЯ 4. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Байло Ю. В.	
Транстермінологізація англійських термінів військової справи.....	204
Деменчук О. В.	
Perception Vocabulary in English, Polish and Ukrainian: a Cognitive-Onomasiological Approach.....	206
Замашна С. М.	
Особливості комунікативної поведінки англійського й українського народів.....	215
Івашкевич Е. З.	
The Structure of Social Intellect of the Person.....	222
Калініченко М. М.	
Творчість Емілі Дікінсон в дискурсі популярної жіночої літератури Сполучених Штатів першої половини ХІХ сторіччя.....	225
Константинова О. В.	
Двокомпонентні термінологічні словосполучення англійської термінології оподаткування.....	227
Михальчук Н. О., Чала Ю. М.	
Особливості впливу французьких запозичень на динаміку лексичної системи англійської мови.....	233
Ярута Н. П.	
Особливості нових лінгвістично-політичних досліджень в Україні.....	248
Яцюрин А. О.	
The study of productive or “problem” thinking.....	256
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ.....	260